

Sygn. akt VII U 1836/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Kamil Jaśkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2014 r. w Warszawie

sprawy A. M. i (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania A. M. i (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 3 czerwca 2013 r., znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Ubezpieczona A. M. oraz płatnik składek (...) Sp. z o.o. z **siedzibą w W.** w dniu 24 czerwca 2013 r. złożyli do Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., odwołania od decyzji z dnia 3 czerwca 2013r., nr: (...), stwierdzającej, że A. M. od 1 maja 2012r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. w W..

Zaskarżonej decyzji odwołujący zarzucili naruszenie art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust.

1 oraz art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 58 § 1 i art. 83 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, poprzez ich błędną wykładnię, co w konsekwencji skutkowało przyjęciem, iż odwołująca nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 maja 2012r.; naruszenie art. 7 i art. 9 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego w zw. z art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich niezastosowanie w sprawie, a także naruszenie art. 65, art. 67 i art. 68 Konstytucji RP, zapewniających wolność i swobodę do wyboru miejsca pracy oraz do prawa dającego zabezpieczenie społeczne w razie niezdolności do pracy i prawa do ochrony zdrowia. W związku z powyższym, odwołujący wnieśli o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że A. M. podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 maja 2012r. do chwili obecnej z tytułu umowy o pracę zawartej z (...)

Sp. z o.o. z siedzibą w W..

W uzasadnieniu odwołań A. M. oraz (...) Sp. z o.o.

z siedzibą w W. wskazali, iż w toku postępowania wyjaśniającego organ rentowy nie poczynił żadnych ustaleń w kierunku wykazania, że w chwili zawierania umowy o pracę płatnik składek miał świadomość tego, że odwołująca jest w ciąży. Bezzasadne jest więc twierdzenie organu rentowego, że celem stron przedmiotowej umowy była wyłącznie chęć uzyskania przez ubezpieczoną wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Podkreślili nadto, iż odwołująca niedługo po zatrudnieniu wykonała wszelkie wymagane badania lekarskie i lekarz medycyny pracy stwierdził brak przeciwwskazań do wykonania przez nią umówionej pracy, jak również nie umieścił w wydanym zaświadczeniu adnotacji o ciąży ubezpieczonej. Tym samym płatnik składek, podejmując decyzję o zatrudnieniu A. M., nie mógł brać pod uwagę wysokości świadczeń z tytułu macierzyństwa. W ocenie odwołujących, organ rentowy nie uwzględnił również istnienia po stronie płatnika składek pilnej potrzeby gospodarczej w zatrudnieniu odwołującej z uwagi na fakt, iż Dyrektor Zarządzający spółki był zatrudniony na ¼ etatu. Wobec tego nie miał możliwości zintensyfikowania swojego zaangażowania w rozwój spółki. Ponadto, w tamtym okresie czasu przed spółką stały nowe wyzwania gospodarcze, w tym finansowe, wymagające zaciągnięcia znacznego zobowiązania w postaci kredytu bankowego. Bieżąca sytuacja, w jakiej znalazła się spółka, wymagała więc przygotowania biznesplanu oraz analizy ekonomicznej opłacalności inwestycji. Tymczasem odwołująca miała odpowiednie wysokie kwalifikacje zawodowe umożliwiające podjęcie tego rodzaju przedsięwzięć. Ustalono dla niej wynagrodzenie odpowiadające zatem zajmowanemu przez nią stanowisku, wysokim kwalifikacjom zawodowym, jak i jakości świadczonej pracy. Płatnik składek podniósł także, że wynagrodzenie na takim poziomie, jak zostało określone w umowie o pracę, odwołująca osiągała w dwóch poprzednich spółkach od kilku lat. Jednocześnie zaznaczył, że ustalony zakres obowiązków nie wymagał od ubezpieczonej precyzyjnej wiedzy na temat ilości osób zatrudnionych w spółce, jak również codziennego stawiania się w siedzibie spółki celem świadczenia pracy.

Zdaniem odwołujących organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję pominął dostarczone przez płatnika składek dokumenty kadrowe, podatkowe i ubezpieczeniowe, potwierdzające fakt rzeczywistego świadczenia przez ubezpieczoną pracy na rzecz

(...) Sp. z o.o. Co więcej, stwierdził, że płatnik nie dostarczył takich dowodów. W ocenie odwołujących powyższe twierdzenie jest krzywdzące dla stron i świadczy

o nieobiektywnej ocenie dowodów oraz o nierzetelnej analizie faktycznej i prawnej zgromadzonego materiału dowodowego. Przez to naruszone zostały granice swobodnej oceny dowodów (odwołanie A. M., sygn. akt VII U 1836/13, k. 2-11 a.s., odwołanie (...) sp. z o.o., sygn. akt VII U 1837/13, t. I, k. 2-10 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w odpowiedzi na odwołania A. M. i (...) sp. z o.o., wniósł na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. o ich oddalenie z uwagi na fakt, iż brak jest wiarygodnych dowodów mogących potwierdzić faktyczne świadczenie przez ubezpieczoną pracy na rzecz ww. pracodawcy. Organ rentowy zauważył, że A. M. została zatrudniona na podstawie umowy o pracę jako dyrektor zarządzający z wynagrodzeniem 13.000,00 zł brutto w spółce (...), w której posiada 50 % udziałów. Powyższe stanowisko zostało stworzone specjalnie dla niej, a wynagrodzenie pozostawało w rażącej dysproporcji wobec innych pracowników. Dodatkowo odwołująca prowadziła inną działalność gospodarczą pod nazwą (...) od dnia 2 lutego 2012r. do 30 lipca 2012r. i płaciła z tego tytułu preferencyjne składki, tj. podstawa wymiaru składek wynosiła 30 % minimalnego wynagrodzenia. Ubezpieczona w krótkim czasie od zatrudnienia stała się niezdolna do pracy z powodu ciąży. Od dnia 12 lipca 2012r. do dnia 13 sierpnia 2012r. płatnik składek wypłacił odwołującej wynagrodzenie za czas choroby, a następnie do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynął wniosek o wypłatę dla A. M. zasiłku chorobowego od dnia 14 sierpnia 2012r. do dnia 27 listopada 2012r. W ocenie organu rentowego zachodzą więc podstawy do uznania, że umowa o pracę zawarta przez odwołującą ze spółką, w której ma 50 % udziałów, jest nieważna z mocy art. 83 kodeksu cywilnego w związku z art. 300 kodeksu pracy. Uzasadnione jest też przyjęcie, że doszło w tym przypadku do naruszenia zasad współzycia społecznego (odpowiedź ZUS z dnia 23 lipca 2013r., sygn. akt VIIU 1836/13, k. 12 – 15 a.s., odpowiedź ZUS z dnia 23 lipca 2013r., sygn. akt VIIU 1837/13, k. 15 – 16 a.s.).

Na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd Okręgowy połączył sprawy z odwołania A. M. i (...) sp. z o.o. w W. celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (protokół rozprawy z dnia 17 stycznia 2014r., k. 39 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. M., ur. (...), ukończyła w dniu 19 lipca 2005r. studia na kierunku Finanse i Bankowość w Szkole (...) w W. (dyplom ukończenia studiów wyższych, teczka – akta osobowe). Dodatkowo odwołująca uzyskała dyplom w zakresie zarządzania rachunkowością, tj. (...) (dyplom, teczka – akta osobowe); certyfikat księgowy potwierdzający kwalifikacje i uprawnienia do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych wydany przez Ministra Finansów (certyfikat – teczka – akta osobowe); certyfikat uczestnictwa w programie szkoleniowym: „Rola procesu audytu wewnętrznego w zakresie ładu korporacyjnego, ryzyka i kontroli”, „Wykonywanie zadań audytu wewnętrznego”, „Analiza biznesowa i technologie informatyczne” (certyfikaty, teczka – akta osobowe), a także certyfikat potwierdzający udział w warsztatach „Metody pomiaru ROI/TCO w praktyce inwestycji informatycznych” (certyfikat, teczka - akta osobowe). Odwołująca w dniu 4 kwietnia 2012r. ukończyła także dwusemestralne studia podyplomowe w zakresie rachunkowości i finansów przedsiębiorstwa w Szkole (...) w W. (świadczenie ukończenia studiów podyplomowych, teczka – akta osobowe). Jednocześnie w firmie (...) zdobyła certyfikat z zakresu planowania biznesu (...), certyfikat (...) w firmie (...) oraz zdobyła certyfikaty potwierdzające ukończenie szkolenia (...), (...) oraz (...) (certyfikaty, teczka – akta osobowe).

Od dnia 1 lipca 2000r. do dnia 31 sierpnia 2009r. odwołująca pracowała jako kierownik ds. finansów i analiz biznesowych (...)w (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.. Następnie w okresie od 1 września 2009r. do dnia 31 marca 2011r. była zatrudniona w (...)/ (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. na stanowisku starszego analityka finansowego z wynagrodzeniem wynoszącym 10000,00 zł brutto (świadczenia pracy, teczka – akta osobowe). W okresie od dnia 2 lutego 2011r. do dnia 30 lipca 2012r. ubezpieczona prowadziła własną działalność gospodarczą w zakresie konsultacji biznesowych odnośnie rozwiązań IT, finansów, sprawozdawczości menadżerskiej, budżetowania, zarządzania kosztami itp. Jej dochody z tej działalności wynosiły około 16000,00 zł – 17000,00 zł. W tym okresie nabyła też udziały w (...) sp. z o.o. w W., w której drugim wspólnikiem i jedynym członkiem zarządu pełniącym funkcję prezesa zarządu jest R. S., który nie jest zatrudniony w spółce na podstawie umowy o pracę (zeznania A. M., k. 40 - 43 a.s., k. 93 - 95 a.s., curriculum vitae, sygn. akt VIIU 1837/13, k. 32 – 33 a.s., odpis pełny z KRS spółki, sygn. akt VIIU 1837/13, k. 11-14 a.s.).

(...) sp. z o.o. prowadzi działalność, której przedmiotem jest m.in. produkcja elementów elektronicznych, komputerów i urządzeń peryferyjnych, sprzętu telekomunikacyjnego, instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych, elektrycznych silników, prądnic i transformatorów, aparatury rozdzielczej i sterowniczej energii elektrycznej (odpis pełny z KRS spółki, sygn. akt VIIU 1837/13, k. 11-14 a.s., umowa spółki (...), a.r.). Zysk spółki za 2011 rok wyniósł około 60000,00 zł (zeznania A. M., k. 40 - 43 a.s., k. 93 - 95 a.s., zeznania R. S., k. 92 a.s., uchwała Zgromadzenia Wspólników nr (...) i nr (...) z 30 czerwca 2012r., a.r.).

Dyrektor Zarządzający W. K. zatrudniony w spółce na 1/4 etatu, z wynagrodzeniem w wysokości 3.000,00 zł brutto, poinformował R. S. o zamiarze odejścia ze spółki, co faktycznie nastąpiło z końcem kwietnia 2012r. Zadania W. K., jakie realizował dla spółki, polegały głównie na nadzorze nad pracownikami, który zajmowali się usługami IT, serwerami i sieciami (zeznania świadka R. S., k. 90-93 a.s.).

W związku z zapowiedziami W. K. zakończenia współpracy ze spółką i pomysłem zainwestowania w odnawialne źródła energii oraz powołaniem nowej spółki, która miała zajmować się hodowlą przepiórek, w marcu 2012r. R. S. i A. M. rozpoczęli rozmowy na temat zatrudnienia A. M. w (...) sp. z o.o. Wówczas A. M. była w ciąży, którą lekarz stwierdził podczas wizyty w lutym 2012r. (zeznania A. M., k. 40 - 43 a.s., k. 93 - 95 a.s., zeznania R. S., k. 92 a.s.).

W dniu 17 kwietnia 2012r. uchwałą Zgromadzenia Wspólników spółki podjęto decyzję o zatrudnieniu od dnia 1 maja 2012r. A. M. na stanowisku Dyrektora Zarządzającego (protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) sp. z o.o.” z siedzibą w W., a.r.).

W dniu 25 kwietnia 2012r. A. M. zawarła umowę o pracę na czas nieokreślony z (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., reprezentowaną przez Prezesa Zarządu - R. S.. Strony umowy ustaliły, że odwołująca począwszy od dnia 1 maja 2012r. obejmie w spółce stanowisko Dyrektora Zarządzającego (...), w pełnym wymiarze czasu pracy, z wynagrodzeniem

w wysokości 13.000,00 zł brutto (art. 2.1.). Jako miejsce wykonywania obowiązków wskazano siedzibę pracodawcy w W. oraz czasowo inne miejsca, jeśli zostanie to uznane przez osoby nadzorujące pracę pracownika za konieczne do odpowiedniego i starannego wykonywania obowiązków wynikających z umowy (art. 1.3.) (umowa o pracę,teczka – akta osobowe). A. M. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 maja 2012r. z tytułu zawartej umowy o pracę z (...) sp. z o.o. (zeznania A. M., k. 40-43 a.s., k.93-95 a.s., (...)) –teczka – akta osobowe).

Do zakresu obowiązków A. M. na stanowisku Dyrektora Zarządzającego zgodnie z ustaleniami poczynionymi na piśmie, miało należeć: efektywne wykonywanie obowiązków z zachowaniem etyki biznesowej spółki; wykonywanie zaleceń Zarządu spółki; bieżące informowanie Zarządu o stanie prowadzonych spraw; terminowe rozliczanie się z powierzonych zadań; przestrzeganie uchwalonych w Spółce regulaminów wewnętrznych, przepisów i zasad w zakresie BHP i P.POŻ, tajemnicy służbowej; należyta dbałość o mienie firmy i miejsce pracy; kształtowanie właściwej atmosfery w miejscu pracy oraz dbałość o dobre imię, prestiż firmy, rozwój merytoryczny i osobisty podległych pracowników. Jednocześnie pracodawca szczegółowo określił zakres obowiązków w trzymiesięcznym okresie wprowadzającym, tj. zapoznanie się z działalnością firmy; opracowanie Biznes Planu do wniosku kredytowego dotyczącego przedsięwzięcia inwestycyjnego adaptacji nieruchomości posiadanej przez spółkę zależną od (...) sp. z o.o. – (...) sp. z o.o.; wykonanie szczegółowych analiz finansowych opłacalności dalszego inwestowania w spółkę zależną (...) sp. z o.o. wraz z przedstawieniem rekomendacji Zarządowi spółki; wskazanie propozycji nowych obszarów działań spółki w związku z planowaną ustawą o OZE od 1 stycznia 2013r., jak i analiza rozszerzenia możliwości działalności firmy poprzez pozyskanie dodatkowego finansowania ze środków unijnych bądź innych zewnętrznych funduszy pomocowych do prowadzonych bądź nowych projektów.

Po okresie wprowadzającym odwołująca miałaby zajmować się: przygotowywaniem analiz, sprawozdań i raportów dla Zarządu spółki; opracowywaniem projektów i wdrażaniem zatwierdzonych planów krótko-, średnio- i długoterminowych, strategii rozwoju spółki; zarządzaniem relacjami na zewnątrz firmy, współpracą z firmami, bankami i innymi instytucjami; nadzorowaniem przestrzegania obowiązujących zasad obiegu dokumentów; kreowaniem warunków stymulujących rozwój spółki; ustalaniem i zatwierdzaniem zadań i celów sprzedaży; opracowywaniem strategii i planów marketingowych, nadzorowaniem realizacji zadań i celów marketingowo – handlowych oraz rozpoznawaniem nowych możliwości rynkowych. Ponadto do zakresu obowiązków odwołującej należałoby: nadzorowanie polityki finansowej; dokonywanie przeglądu raportów, zestawień finansowych i analiz w celu podjęcia odpowiednich czynności wynikających z tych dokumentów; weryfikowanie celów i planów w zależności od aktualnej kondycji firmy; kierowanie i koordynowanie programów i planów finansowych w celu zdobycia nowych funduszy oraz osiągnięcia możliwych zwrotów kosztów inwestycyjnych, a także kierowanie działaniami w zakresie kontrolingu i analiz. W zakresie administracji A. M. po trzymiesięcznym okresie wprowadzającym miałaby za zadanie: administrowanie nieruchomościami stanowiącymi własność spółki, opracowywanie planów inwestycyjnych firmy, jak i składanie raportów i analiz dla Zarządu (załącznik nr 1 do umowy o pracę, dot. zakresu obowiązków Dyrektora Zarządzającego,teczka – akta osobowe, zeznania R. S., k. 90-93 a.s., zeznania A. M., k. 93-95 a.s.).

W związku z zatrudnieniem podjętym w (...) sp. z o.o. odwołująca odbyła szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w okresie od 18 kwietnia 2012r. do dnia 31 maja 2012r. (zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy,teczka – akta osobowe). W dniu 14 maja 2012r. przeszła badanie lekarskie potwierdzające brak przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku Dyrektora Zarządzającego (zaświadczenie lekarskie,teczka – akta osobowe).

Odwołująca większość obowiązków wykonywała w domu, a z prezesem zarządu R. S. kontaktowała się telefonicznie oraz spotykała w swoim miejscu zamieszkania, a także w weekendy w siedzibie firmy przy ul. (...) w W. (zeznania A. M., k. 40-43 a.s., k.93-95 a.s.).

W okresie od dnia 1 maja 2012r. do dnia 12 lipca 2012r. odwołująca nie zajmowała się tym, co wcześniej należało do W. K.. Jej zakres zadań w tym czasie był inny, między innymi nie nadzorowała pracowników spółki, a co robił W. K.. Odwołująca samochodem służbowym odwiedzała hodowlę przepiórek prowadzoną przez (...) sp. z o.o., opracowywała wnioski kredytowe, przeprowadziła analizę przedsięwzięcia inwestycyjnego i rozpoczęła analizę funduszy unijnych

w celu pozyskania środków na rozwój spółki. Dodatkowo odwołująca brała udział w Zgromadzeniach Wspólników dotyczących zatwierdzenia: sprawozdania Zarządu (uchwała nr(...), a.r.), bilansu oraz rachunku zysków i strat Zarządu (uchwała nr (...), a.r.), przeznaczenia zysku za rok 2011 oraz dalszego istnienia Spółki (uchwała nr (...)), udzielenia skwitowania Zarządowi Spółki za działalność w roku 2011 (uchwała nr (...), a.r., protokół z obrad Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki (...) sp. z o.o.” odbytego w dniu 30 czerwca 2012r., z dnia 19 marca 2012r., a.r., listy obecności uczestników Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) sp. z o.o.”, a.r.). Opracowała również „Analizę bieżących działań oraz propozycję nowych aktywności firmy (...) sp. z o.o.” oraz biznes plan dotyczący wniosku kredytowego dla przedsięwzięcia inwestycyjnego pod nazwą: „Adaptacja budynku oraz niezbędnej infrastruktury dla uruchomienia hodowli przepiórek i produkcji jaj przepiórczych przez spółkę” (dokumentacja, a.r.).

Wyniki swojej pracy odwołująca przekazywała R. S., który nie kontrolował jej czasu pracy, a zainteresowany był wynikami pracy odwołującej i przygotowaniem przez nią opracowań, które zobowiązała się przedstawić (zeznania R. S., k. 90-93 a.s.).

Pracodawca w każdym miesiącu składał stosowane dokumenty do ZUS i opłacał za odwołującą należne składki. Odwołująca na rachunek bankowy otrzymywała umówione wynagrodzenie (potwierdzenia przelewu, sygn. akt VIIU 1837/13, k. 103-112 a.s., deklaracje ZUS potwierdzenia wpłat do ZUS, sygn. akt VIIU 1837/13, k. 114 – 187 a.s.).

A. M. od dnia 12 lipca 2012r. była niezdolna do pracy w związku z ciążą. W tym czasie na jej miejsce nie została zatrudniona żadna osoba, a obowiązki przejął prezes zarządu R. S., z którym odwołująca przez cały w/w okres pozostawała w kontakcie telefonicznym (zeznania R. S., k. 90-93 a.s.).

Pracodawca w związku z niezdolnością do pracy wypłacił odwołującej wynagrodzenie za czas choroby w okresie od 12 lipca 2012r. do 13 sierpnia 2012r., a potem skierował do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zaświadczenie lekarskie odwołującej obejmujące okres od 14 sierpnia 2012r. wraz z zaświadczeniem płatnika składek (paski listy płac, sygn. akt VIIU 1837/13, k. 105, 108 – 109 i 111 a/s, zaświadczenie płatnika składek z dnia 3 stycznia 2013r., teczka – akta osobowe).

Odwołująca w dniu (...) urodziła córkę i złożyła pracodawcy wniosek o udzielenie urlopu macierzyńskiego na okres do 15 kwietnia 2013r., a potem o udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego do 13 maja 2013r. (odpis skrócony aktu urodzenia, teczka – akta osobowe, wniosek o udzielenie urlopu macierzyńskiego, teczka – akta osobowe, wniosek o dodatkowy urlop macierzyński, teczka- akta osobowe).

W związku z wnioskiem odwołującej o zasiłek chorobowy i o zasiłek macierzyński, Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeprowadził postępowanie wyjaśniające na okoliczność zgłoszenia A. M. do ubezpieczeń społecznych w (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. (zawiadomienie ZUS o wszczęciu postępowania, a.r.). W toku postępowania wyjaśniającego organ rentowy ustalił, że odwołująca w dniu 25 kwietnia 2012r. zawarła umowę o pracę ze spółką na stanowisku Dyrektora Zarządzającego, w pełnym wymiarze czasu pracy, z wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości 13.000,00 zł brutto, na czas nieokreślony. Od dnia 12 lipca 2012r. była niezdolna do pracy z powodu przebywania na zwolnieniu lekarskim. Dodatkowo, z poczynionych ustaleń ZUS wynikało, że w okresie od 1 września 2009r. do dnia 31 marca 2011r. odwołująca była zgłoszona jako pracownik, w pełnym wymiarze czasu pracy u innego płatnika składek, natomiast w okresie od dnia 2 lutego 2011r. do dnia 30 lipca 2012r. prowadziła działalność gospodarczą i z tego tytułu podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od dnia 1 kwietnia 2011r. do dnia 30 kwietnia 2012r. Z tytułu prowadzenia działalności opłacała składki na ubezpieczenia społeczne na zasadach preferencyjnych, tj. od kwoty 30 % minimalnego wynagrodzenia, a więc zasiłek chorobowy i macierzyński, też byłby wyliczony od podstawy w preferencyjnej wysokości. W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, nawiązanie stosunku pracy nastąpiło, gdyż strony w chwili zawarcia umowy miały świadomość wysokości świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa. Działanie takie zmierzało bezpośrednio do osiągnięcia ekonomicznej korzyści poprzez obejście przepisów prawa ubezpieczeń społecznych. Jedynymi dokumentami potwierdzającymi zatrudnienie A. M., przedstawionymi przez płatnika składek, były kopie dokumentacji kadrowej, podatkowej i ubezpieczeniowej. Zdaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, płatnik składek

nie przedstawił wymiernych dowodów potwierdzających faktyczne świadczenie pracy przez A. M.. Analiza faktyczna i prawna zgromadzonego w toku postępowania wyjaśniającego materiału, uzasadniała stwierdzenie, że odwołująca nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u w/w pracodawcy, albowiem zawarta w dniu 1 maja 2012r. umowa o pracę, jako czynność zmierzająca do obejścia prawa, jest nieważna.

W toku postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez ZUS A. M. składała wyjaśnienia, w których wskazała okoliczności zawarcia umowy o pracę, przebieg zatrudnienia i informowała, że pod koniec czerwca 2013r., po zakończeniu urlopu wypoczynkowego, planuje powrócić do pracy w (...) sp. z o.o. (protokół przesłuchania A. M., a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., po analizie poczynionych ustaleń, na podstawie art. 83 ust. 1, art. 6 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 13 pkt 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a i b ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.) oraz art. 58 § 1, art. 83 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks Cywilny (Dz. U. z 1964r. nr 16 poz. 93 z późn. zm.) oraz art. 22 ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks Pracy (Dz. U. z 1998r. nr 21 poz. 94 z późn. zm.) wydał w dniu 3 czerwca 2013r. decyzję nr (...), w której stwierdził, że A. M. jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. w W. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 maja 2012r. (decyzja ZUS z dnia 3 czerwca 2013r., a.r.).

A. M. oraz (...) sp. z o.o. złożyli w dniu 24 czerwca 2013r. odwołania od powyższej decyzji (odwołanie A. M., sygn. akt VII U 1836/13, k. 2-11 a.s., odwołanie (...) sp. z o.o., sygn. akt VII U 1837/13, t.I, k. 2-10 a.s.).

W lipcu 2013r. odwołująca złożyła pracodawcy wniosek o urlop wychowawczy na okres od 18 lipca 2013r. do 31 grudnia 2013r., a potem w grudniu 2013r. wniosek o urlop wychowawczy na okres od 1 stycznia 2014r. do 31 grudnia 2014r. Pracodawca w obu wypadkach wyraził zgodę (wnioski o urlop wychowawczy, zgoda pracodawcy,teczka – akta osobowe).

(...) sp. z o.o., w której współnikiem była m.in. (...) sp. z o.o. oraz I. M. – spokrewniony z odwołującą, około lipca 2012r. zaprzestała hodowli przepiórek i odsprzedała stado. W 2014r. zakończył się proces likwidacji tej spółki (zeznania R. S., k. 90-93 a.s.).

Powołane przez Sąd Okręgowy dowody z dokumentów, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, były wiarygodne, korespondowały ze sobą oraz z osobowymi źródłami dowodowymi i tworzyły spójny stan faktyczny. Co istotne, strony, w tym organ rentowy, nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z tych dokumentów, należało uznać za mogące stanowić podstawę ustaleń faktycznych.

Zeznania stron Sąd ocenił jako wiarygodne z wyjątkiem dwóch okoliczności, które z uwagi na rozbieżności budziły wątpliwości. A. M. wskazywała, że rozmowy dotyczące jej zatrudnienia w (...) sp. z o.o. były prowadzone już na początku roku 2012, tymczasem R. S. wskazywał, że nastąpiło to w marcu 2012r. Sąd dał wiarę prezesowi zarządu odwołującej się spółki, ponieważ termin, który on oznaczył zbiegał się z okresem, w którym W. K. wskazał, że zakończy współpracę ze spółką. Kolejna rozbieżność w zeznaniach stron dotyczyła miejsca spotkań odwołującej i R. S.. R. S. wskazywał, że nie dochodziło do spotkań w jego miejscu zamieszkania, gdy tymczasem A. M. zeznała odmiennie. Sąd we wskazanym zakresie dał wiarę zeznaniom prezesa zarządu odwołującej się spółki, a w pozostałym zakresie – z uwagi na zbieżność zeznań stron oraz ich zgodność z dowodami z dokumentów, ocenił, że zeznania A. M. i R. S., jako wiarygodne, mogą być podstawą ustaleń faktycznych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania A. M. i (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 3 czerwca 2013r., znak: (...), są niezasadne i nie zasługują na uwzględnienie.

Kwestią sporną, wymagającą rozstrzygnięcia w niniejszym postępowaniu było to, czy A. M. realizowała umowę o pracę, jaką zawarła ze spółką (...), bo od tego uzależnione jest objęcie jej ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, wypadkowym i chorobowym.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 1442; zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. W myśl art. 13 pkt 1 ustawy następuje to od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. Definicję pracownika zawiera z kolei art. 2 kodeksu pracy. Wskazuje on, że pracownikiem jest osoba zatrudniona między innymi na podstawie umowy o pracę. Użyty w powołanym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Istotą tegoż stosunku jest – w świetle art. 22 § 1 k.p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być faktyczna realizacja treści stosunku pracy, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy – realna potrzeba ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika – ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego za pracę. O zakwalifikowaniu zatrudnienia jako czynności pracowniczych rozstrzygają każdorazowo przepisy charakteryzujące stosunek pracy. W ich świetle wymagane jest więc stwierdzenie, czy praca wykonywana przez pracownika na rzecz pracodawcy była dostosowana do charakteru stosunku pracy, czyli polegała na wykonywaniu pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem (art. 22 § 1 k.p.).

W rozważanym przypadku strony zawarły umowę o pracę na piśmie i nastąpiło zgłoszenie pracownika do ubezpieczeń społecznych, lecz przesłankę nawiązania stosunku ubezpieczenia oraz wynikające z tego stosunku prawo do świadczeń stanowi nie samo zawarcie umowy o pracę, lecz zatrudnienie, a więc faktyczne wykonywanie pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010r., sygn. akt I UK 74/10). To ono bowiem, a nie samo zawarcie umowy w ramach stosunku pracy, zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. z 2013r., poz. 1440, ze zm.) oraz ustawą z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.: Dz. U. z 2013r. poz. 1442; ze zm.), uprawnia do świadczeń przewidzianych we wskazanych przepisach (m.in. do świadczeń chorobowych, świadczeń emerytalno- rentowych).

Należy wskazać, że przepis art. 22 § 1 k.p. nie stwarza prawnego domniemania zawarcia umowy o pracę, a zatrudnienie nie musi mieć charakteru pracowniczego. Praca – rozumiana szeroko jako wszelkiego rodzaju działalność ludzka - może być świadczona także na podstawie umów cywilnoprawnych i to także należy mieć na uwadze przy rozstrzygnięciu kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy wskazywał, że brak jest dowodów potwierdzających faktyczne świadczenie pracy przez odwołującą, a zawarta umowa jest nieważna. Sąd zgadza się z takim stanowiskiem, ale tylko w tej części, która dotyczy nieważności umowy o pracę z dnia 25 kwietnia 2012r., bo twierdzenie, że A. M. nie wykonywała pracy jest bezpodstawne. Z materiału dowodowego, który był przedstawiony już na etapie postępowania wyjaśniającego przed organem rentowym wynika, że odwołująca sporządzała określone dokumenty, które przedstawiła organowi rentowemu. Już choćby z tego powodu nie można twierdzić, że praca nie była wykonywana. Mimo to umowa o pracę jest nieważna na podstawie art. 58 k.c., gdyż została zawarta w celu obejścia przepisów prawa, a mianowicie art. 22 k.p. Strony zawarły tę umowę w sytuacji, kiedy konstytutywne cechy stosunku pracy nie występowały. Do tych konstytutywnych cech, określonych przez przepisy Kodeksu pracy, odróżniających stosunek pracy od innych stosunków prawnych, należą: dobrowolność, osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, podporządkowanie, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy ponoszącego ryzyko związane z zatrudnieniem i odpłatny charakter zatrudnienia.

W świetle powyższego o pracowniczym charakterze zatrudnienia nie decyduje sam rodzaj pracy czy umowy, ale wykonywanie jej w warunkach podporządkowania poleceniom pracodawcy, konkretyzującego czynności, które w ramach umówionego rodzaju pracy ma wykonywać pracownik, a także sposób oraz czas i miejsce wykonywania

czynności. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 12 lutego 2013r. „podporządkowanie organizacyjne pracownika pracodawcy stanowi konstytutywną cechę stosunku pracy, a contrario brak tej cechy decyduje w niniejszej sprawie o ustaleniu stosunku cywilnoprawnego z umowy o dzieło jako obowiązującego pomiędzy stronami niniejszego procesu. Dodatkowymi cechami stosunku pracy jest dobrowolność podjęcia pracy przez pracownika i odpłatność świadczonej przez niego pracy. Ponadto istotnym - w ramach umowy o pracę - jest konieczność kumulatywnego wystąpienia powyższych przesłanek, charakteryzujących umowę o pracę. Zasadnym jest więc stwierdzenie, że brak choćby jednej z powyższych przesłanek decyduje o odmowie uznania łączącego strony stosunku prawnego jako umowy o pracę.” (III AUa 1068/12, Lex nr 1321996).

W przedmiotowej sprawie z całą pewnością zaistniały takie elementy w stosunku łączącym strony jak dobrowolność czy odpłatność. Nie przesądza to jednak o istnieniu więzi o charakterze pracowniczym, gdyż zdaniem Sądu brak było bardzo istotnego, jednego z podstawowych, koniecznych elementów, a mianowicie podporządkowania pracodawcy. Dla stwierdzenia, że podporządkowanie pracownika pracodawcy występuje w treści stosunku prawnego z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i miejsce wykonywania czynności, podpisywanie listy obecności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy oraz obowiązek przestrzegania norm pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych, wykonywanie pracy zmianowej i stała dyspozycyjność, dokładne określenie miejsca i czasu realizacji powierzonego zadania oraz ich wykonywanie pod nadzorem kierownika. Ogólna kontrola osoby zatrudnionej na podstawie umowy cywilnoprawnej (np. zlecenia), dokonywana przez zleceniodawcę z punktu widzenia rezultatów działalności nie świadczy o podporządkowaniu pracowniczym. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2011 r., II UK 20/11, LEX nr 885004; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 września 2013r., III AUa 135/13; Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 października 2013r., III AUa 226/13).

Sąd uznał, że w przedmiotowej sprawie zakres podporządkowania odwołującej poleceniom pracodawcy był w istocie znikomy. W wykonywaniu czynności na stanowisku Dyrektora Zarządzającego odwołująca miała bardzo szeroki zakres samodzielności. Nikt nie wydawał jej poleceń służbowych, a dyspozycje prezesa zarządu miały formę nie polecenia, tylko były wynikiem uzgodnienia wspólnego stanowiska, co poniekąd wynikało z faktu, że odwołująca i R. S. są współnikami w (...) sp. z o.o. i już w okresie przed zawarciem umowy o pracę uzgadniali wiele kwestii, w tym kierunki rozwoju spółki i planowane działania.

Dodatkowo A. M. wykonywała wskazane wyżej czynności w przeważającej mierze w miejscu swojego zamieszkania, a nie jak zostało wskazane w umowie o pracę - w siedzibie pracodawcy, czy czasowo w innym miejscu, jeśli zostanie to uznane przez osoby nadzorujące pracę pracownika za konieczne do odpowiedniego i starannego wykonywania obowiązków wynikających z umowy. Pomimo takiego zapisu w umowie o pracę, strony w zasadzie nie były zainteresowane tym, by odwołująca wykonywała pracę w siedzibie pracodawcy. Dla R. S. nie miało to znaczenia, gdyż interesował go konkretny rezultat pracy odwołującej. Jego aprobatą dla pracy odwołującej w miejscu jej zamieszkania nie wynikała z konkretnych okoliczności, ale została wyrażona, gdyż co do zasady dla wykonania zadań w trzymiesięcznym okresie wprowadzającym, odwołująca nie musiała być obecna w siedzibie, nie musiała spotykać się z osobami pracującymi w spółce, nie musiała podpisywać listy obecności, ewidencjonować swojego czasu pracy, przekazywać wyników swej pracy, ponieważ istotne było to, by wykonała zadania, które zostały jej wyraźnie określone i których sposób realizacji z uwagi na posiadane kwalifikacje i doświadczenie, był jej znany. R. S. określony w umowie o pracę jako przełożony, nie miał ani woli, ani potrzeby kontrolować odwołującej i nie robił tego, a spotkania czy rozmowy telefoniczne, do jakich dochodziło czasem między nim a odwołującą, nie były związane z kontrolą czy odbieraniem wyników pracy. Odwołująca i prezes zarządu prowadzili wspólne interesy, z którymi dość mocno związana była ta praca, jaką w okresie maj – lipiec 2012r. realizowała odwołująca i brak jest jakichkolwiek dowodów na to, by zachodziło podporządkowanie odwołującej R. S.. Nie wskazują na to żadne konkretne dowody, a z zeznań stron, szczególnie R. S., wprost wynika, że nie interesowało go w jakim czasie i miejscu oraz w jaki sposób i jakim nakładem sił A. M. wykona zleczone jej prace. Ważny był rezultat tej pracy. Dodatkowo należy wskazać, iż zgromadzony materiał dowodowy nie wskazuje na jakiegokolwiek polecenia wydawane A. M. przez jej rzekomego przełożonego, a dlatego, iż nie

było takich poleceń. Odwołująca i prezes zarządu raczej się konsultowali, ustalali wspólnie pewne posunięcia aniżeli działali na zasadzie podporządkowania pracownik - pracodawca.

Odwołująca nie miała obowiązku podpisywania listy obecności. Nie rozliczano jej z czasu pracy, nie miała obowiązku wykonywania pracy w ściśle określonych godzinach, Prezes zarządu nie kontrolował ile godzin odwołująca faktycznie poświęcała na pracę. Podkreślić należy, że sam prezes zarządu na rozprawie w dniu 4 lipca 2014r. stwierdził, że od początku nawiązania współpracy z A. M. oczekiwał od niej efektów pracy.

Podsumowując Sąd Okręgowy uznał, że w rozważanym przypadku nie może być mowy o istnieniu stosunku pracy z uwagi na brak podstawowego elementu podporządkowania pracodawcy. Dodatkowo należy wskazać, iż pracodawca w okresie wprowadzającym trzymiesięcznym wyznaczył odwołującej konkretne zadania do wykonania, co sprawia, że zawarta umowa o pracę w istocie bliższa jest umowie cywilnoprawnej. Umowa o pracę ze swej istoty wiąże się z zobowiązaniem pracownika do starannego działania, a nie do uzyskania określonego rezultatu. Tymczasem umowa łącząca strony, przynajmniej w okresie wprowadzającym, nie łączyła się z takim starannym działaniem, ale z realizacją konkretnych, określonych zadań, które wiązały się z rezultatem w postaci ustalonych opracowań i analiz. To także powoduje, że stosunku łączącego odwołujące się strony nie można uznać za stosunek pracy. Nie zawiera on w przeważającym stopniu cech charakterystycznych dla stosunku pracy, lecz wykazuje cechy umowy cywilnoprawnej.

W związku z powyższym umowa o pracę z dnia 25 kwietnia 2012r. została oceniona przez Sąd jako nieważna zgodnie z art. 58 § 1 k.c. Powołany przepis wskazuje, że czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z formalnego punktu widzenia nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez ustawę zakazane. Pojęcia obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Ustalenie, czy umowa zmierza do obejścia prawa, czy jest pozorna wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1995r., I PZP 7/95, OSNAPiUS 18/95, poz. 227, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., I PKN 276/97, OSNAPiUS13/98, poz. 397).

Postępowanie dowodowe w rozpoznawanej sprawie w sposób nie budzący wątpliwości wykazało, że A. M. wykonywała czynności na rzecz spółki (...) sp. z o.o., jednakże jej praca nie wypełniała cech stosunku pracy, tj. podporządkowania pracodawcy, świadczenia pracy w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę. Sąd Okręgowy uznał, że zatrudnienie A. M. było więc czynnością prawną zmierzającą do obejścia art. 22 k.p. i w związku z tym odwołująca jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie może podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu.

Na marginesie, Sąd wskazuje, że wniosek pełnomocnika odwołującej spółki o odroczenie rozprawy zaplanowanej na dzień 4 lipca 2014r. nie został uwzględniony, ponieważ pełnomocnik jako adwokat - zgodnie z art. 37a ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. 2014r., nr 645 – t. jedn.) – jest obowiązany zapewnić zastępstwo w przypadku urlopu lub innej przemijającej przeszkody tak, aby prowadzone przez niego sprawy nie doznały uszczerbku. W rozpoznawanej sprawie pełnomocnik spółki została przez sąd powiadomiona o obowiązku ustanowienia zastępstwa i podjęła działania w tym kierunku, które jednak okazały się bezskuteczne. Ta okoliczność nie usprawiedliwia jednak odroczenia rozprawy, gdyż adwokat powinien znaleźć zastępstwo planując urlop, a nie wówczas, gdy termin urlopu zbliża się, a Sąd nie uwzględni wniosku o odroczenie rozprawy.

Mając na względzie przedstawioną argumentację Sąd Okręgowy ocenił, że zaskarżona decyzja organu rentowego jest prawidłowa i dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., należało oddalić odwołanie.

ZARZĄDZENIE

(...)